

A Grünbaum Család

Ezek a szüleim, Grünbaum András és Margit Izraelben 1950-ben. Jobbról az első az öcsém, Grünbaum György. György öcsém, miután befejezte a kürtösi elemi iskolát, az aradi német líceumba került. Édesanyám akarta, hogy megtanuljon németül. 1938-39 táján az osztályfőnök azt tanácsolta neki, vegye ki abból az iskolából a háború miatt, mert nem akarta, hogy később kitegyék. Egy nagyon jó asztalos befogadta inasnak. Aradon maradt a háború idején, és a háború után kiszökött Franciaországba egy barátjával, és elkezdett műbútorasztalosként dolgozni. Nagyon jó volt a szakmájában. Az antiszemitizmus miatt elhagyta Franciaországot, és Hollandiába ment. Ott dolgozott asztalosként, amikor valaki egy zsidó szervezettől megkérdezte tőle, nem akar-e Palesztinába menni. Repülővel vitték volna oda, de mint zsidó katonát. Én akkor már férjnél voltam. György felhívott, és megkért, hívjam el a szüleinket (nekik akkoriban nem volt telefonjuk), hogy beszélhessen velük. Kiment Izraelbe, ahol részt vett a függetlenségi háborúban, a hatnapos háborúban és a Jom Kipur-i háborúban (1973-ban). Volt egy kis gyára Tel-Avivban. Izraelben egy

volt gyulafehérvári diákomat vette feleségül, akit Klára Zsuzsannának hívtak. Egy kislányt fogadtak örökbe, egy unokatestvérünket, apánk testvérének, Mártonnak a lányát. Izraelben él, orvos, vam férje, és van két gyereke. György elég fiatalon halt meg [1978-ban], 53 éves korában, szívproblémák miatt. Zsuzsánna tavaly halt meg [2002-ben]. Édesanyám, Kohn Margit 1898-ban született. 8 évvel volt fiatalabb édesapámnál. A vonaton ismerkedett meg édesapámmal, mindketten Kürtösre utaztak. Édesapám az Osztrák--Magyar hadsereg katonája volt [lásd: hadsereg az Osztrák--Magyar Monarchiában], édesanyám tisztviselőként dolgozott. Az édesapám, Grünbaum András, 1890-ben született, Konyáron [Bihar vm.]. Édesapám is, édesanyám is Kereskedelmi Líceumot [felső kereskedelmi iskolát; lásd: kereskedelmi iskolák] végzett: édesanyám Aradon, édesapám Debrecenben. A szüleim magyarul beszéltek, de édesapám ivritül is tudott. Édesapám harcolt az első világháborúban, de nem emlékszem, hol. A szüleim, miután 1919-ben összeházasodtak, Kürtösön éltek. Én Aradon születtem, 1920. március 17-én. Volt egy fivérem, György, aki 5 évvel volt fiatalabb nálam, tehát ő 1925-ben született. [Csak szülni ment oda az anya, egyébként Kürtösön laktak. -- A szerk.] Kürtösön, a háború előtt nem voltak anyagi gondjaink. Jól ment nekünk. Nem volt földünk, de volt egy nagy házunk, benne az üzletünkkel. Textilüzlet volt, nyári és téli anyagokat, gombot, cérnát, zsebkendőt és a temetésekhez szükséges szemfedőt árultak. 1941-ben egy új törvény [lásd: zsidótörvények Romániában] arra kényszerítette a szüleimet, hogy Aradra költözzenek. Minden falun élő zsidónak városra kellett költöznie, és Arad volt a Kürtöshöz legközelebb fekvő város. 21-22 éves lehettem akkor. A szüleim aztán nem költöztek vissza Kürtösre, bár a törvényt, ami megtiltotta a zsidók falun élését, eltörölték. Minden héten jártak ki Kürtösre eladni anyagokat. 1950-ben a szüleim kimentek Izraelbe, édesapám ott halt meg 1951-ben, nem tudom pontosan, hol, de valahol Tel-Aviv közelében egy kis faluban. A halála után édesanyám egy ideig Nahariján élt az öcsémmel s a családjával. Süteményt sütött és eladta. 1989-ben halt meg Kirjat Jamban, néhány nappal a román forradalom előtt [lásd: az 1989-es romániai forradalom].